

Social Work & Education

©SW&E. 2024

УДК 37.013.42:81'27

DOI: 10.25128/2520-6230.24.3.1

Галина ЛЕЩУК,
кандидат педагогічних наук,
доцент кафедри романо-
германської філології,
Тернопільський національний
педагогічний університет імені
Володимира Гнатюка,
м. Тернопіль, Україна;
h.v.leshchuk@gmail.com

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-0017-9464>

Статус статті:

Отримано: серпень 30, 2024

1-ше рецензування: вересень 04, 2024

Прийнято: вересень 30, 2024.

Лещук, Л. (2024). Мовна соціалізація особистості в контексті вивчення іноземних мов. *Social Work and Education*, Vol. 11, No. 3. pp. 316-325. DOI: 10.25128/2520-6230.24.3.1

МОВНА СОЦІАЛІЗАЦІЯ ОСОБИСТОСТІ В КОНТЕКСТІ ВИВЧЕННЯ ІНОЗЕМНИХ МОВ

Анотація. У статті розглянуто концепт мовної соціалізації в контексті вивчення іноземних мов. Розкрито сутнісну характеристику поняття «мовна соціалізація», простежено еволюцію розвитку дефініції та підходи до неї у зарубіжній та вітчизняній науці, зокрема, уточнено, що процес засвоєння мови індивідом був спочатку позначений терміном «мовленнєва соціалізація» («speech socialization»), а вже згодом з'явилась дефініція «мовна соціалізація» («language socialization»). Розкрито розуміння мовної соціалізації в рамках наукового підходу, розробленого Д. Гаймсом, який розглядає соціалізаційні виміри мовних практик у різних мовних спільнотах, стверджуючи, що засвоєння мови завжди культурно сконструйоване та визначене нормами, віруваннями й ідеологіями тієї чи іншої спільноти. Зазначено, що мовна соціалізація виходить за межі когнітивного вивчення соціальних контекстів, передбачаючи насамперед процес формування приналежності до нової спільноти. Особливо важливим це стає при вивченні іноземної мови як інструменту входження в новий соціокультурний простір. Окреслені ключові аспекти мовної соціалізації під час вивчення іноземних мов: засвоєння мовних норм і правил, розвиток комунікативної компетенції, інтеграція соціокультурного контексту, мовна практика в реальних ситуаціях, роль соціальних взаємодій, формування мовної ідентичності. Схарактеризовані труднощі, з якими можуть стикатися люди в процесі мовної соціалізації: культурні бар'єри, психологічні бар'єри (страх перед помилками, почуття невпевненості у власних знаннях або страх бути незрозумілим), лінгвістичні труднощі (відмінності в граматиці та синтаксисі) та лексичні труднощі, соціальні бар'єри (відсутність мовного середовища та соціальна ізоляція, можуть заважати ефективній соціалізації), труднощі асиміляції соціальних норм (вивчення прихованих соціальних контекстів, зміни у власній ідентичності), часові та ресурсні обмеження. Окреслені перспективні напрями для майбутніх досліджень мовної соціалізації, зокрема: вивчення мовної соціалізації в умовах глобалізації, мовна соціалізація у цифрову епоху, мовна соціалізація в умовах багатомовності та мультикультуралізму, індивідуальні та групові відмінності у процесі мовної соціалізації, мовна соціалізація в контексті соціальних змін, методологічні інновації у вивченні мовної соціалізації.

Ключові слова: соціалізація, мовна соціалізація, соціолінгвістика, іноземні мови, вивчення іноземних мов.

ВСТУП

Сучасні соціокультурні реалії актуалізують проблему соціалізації особистості з урахуванням її рівня володіння мовою – як рідною, так й іноземною. Лінгвістичні аспекти освіти стають основою інтелектуального розвитку та саморозвитку особистості, її готовності до продуктивної діяльності в суспільстві, оскільки озброюють індивіда основним інструментом для здобуття знань у різних сферах освіти та суспільства в цілому, забезпечують можливість самопізнання, самовираження та самореалізації в полікультурному соціумі. Таким чином, роль мови у процесі соціалізації особистості надзвичайно важлива: це і формування здатності вільно орієнтуватися в потоці інформації, відфільтровувати найсуттєвіше крізь призму загальнолюдських цінностей, самостійно визначати напрями та межі пошуку необхідної інформації, вільно володіти засобами управління та передачі інформації, використовуючи для цього різні інструменти комунікації. Додаткові можливості для успішної соціалізації дає вивчення іноземних мов. У сучасному світі вивчення іноземної мови є швидше «соціальним процесом», ніж просто умінням оперувати лінгвістичними одиницями. Підкреслюючи глибоко соціальну природу цього процесу, ми звертаємося до різних аспектів та механізмів формування соціальних взаємодій та соціальної ідентичності особистості, які є результатом засвоєння мови. Таким чином, у сучасних умовах йдеться не лише про розвиток комунікативних навичок індивіда, але про мовну соціалізацію, яка позначає формування соціальної ідентичності особистості, її приналежності до тієї чи іншої спільноти.

АНАЛІЗ ОСТАННІХ ДОСЛІДЖЕНЬ І ПУБЛІКАЦІЙ

Мовна соціалізація є міждисциплінарною темою, котра привертає увагу вчених з різних галузей науки, таких як лінгвістика, соціологія, антропологія, соціальна педагогіка та психологія. Серед зарубіжних науковців, які зробили значний внесок у вивчення мовної соціалізації, слід відзначити Е. Окс (Elinor Ochs), Б. Шиффелін (Bambi Schieffelin), Дж.І. Голмс (Judith Irvine Holmes), Ш.Б. Хіт (Shirley Brice Heath).

Наукові праці Е. Окс, яка є однією з провідних дослідниць мовної соціалізації, зосереджені на аналізі того, як діти засвоюють мову через взаємодію з іншими членами суспільства, і як ця взаємодія формує їхні соціальні ролі та культурні знання. Дослідження науковиці охоплюють різні культури, що дозволяє їй порівнювати процеси мовної соціалізації у різноманітних соціальних контекстах (Schieffelin & Ochs, 1984). Б. Шиффелін своїх наукових працях вивчає, як мовна соціалізація відбувається у різних культурах, зокрема серед дітей; аналізує вплив мовної соціалізації на розвиток мислення та ідентичності (Schieffelin & Ochs, 1984). Дж.І. Голмс обґрунтовує зв'язок між мовною соціалізацією та соціальною ієрархією через аналіз того, як різні соціальні групи використовують мову для побудови та підтримки соціальних відносин (Holmes, 1989). Ш.Б. Хіт здійснювала дослідження мовної соціалізації у різних етнічних та соціально-економічних групах в США. Її роботи показують, як соціальний контекст та культурні практики впливають на розвиток мовних навичок та шкільну успішність дітей (Heath, 1983).

Вагомий внесок у дослідження мовної соціалізації зробив Д. Гаймс (Dell Hymes), відомий американський лінгвіст й антрополог. Його дослідження зосереджувалися на тому, як мова функціонує в соціальному контексті; учений вивчав мову не лише як систему знаків, але і як соціальний феномен. Загалом, Д. Гаймс відкрив нове розуміння того, як мова функціонує в суспільстві, розширивши традиційні уявлення про мовлення, додавши до них соціокультурний контекст. Його роботи стали основою для багатьох досліджень у соціолінгвістиці та антропології (Hymes, 1961).

Серед вітчизняних учених, наукові розвідки яких присвячені питанням мовної соціалізації, слід згадати О. Беляєва, який досліджував проблеми мовної соціалізації в контексті двомовності та багатомовності, аналізував, як мовна соціалізація відбувається в умовах змішаних мовних середовищ (Біляєв, Вашуленко та Плахотник, 1994). Важливими для нашого дослідження є праці Я. Тарабанової, яка, наголошуючи на кореляції процесів соціалізації та засвоєння дитиною мови, зазначає, що «особистість, як продукт суспільства, можлива лише за умови «привласнення» суспільного досвіду, що, у свою чергу, здійснюється за допомогою мовних механізмів. Саме з оволодіння мовою починається входження дитини в соціум» (Тарабанова, 2016). Відтак, рівень мовленнєвої компетентності визначає успішність та особливості соціалізації індивіда. Н. Ашиток піднімає проблему мовної соціалізації дітей з особливостями психофізичного розвитку в умовах інформаційного суспільства (Ашиток, 2014).

Таким чином, аналіз літературних джерел засвідчує, що в науковій теорії існує розуміння мовної соціалізації як процесу, що поєднує в собі лінгвістичні, соціальні та культурні аспекти, а проаналізовані наукові праці продовжують впливати на сучасні дослідження у цій галузі, актуалізуючи увагу на аналізі мовної соціалізації в контексті вивчення іноземних мов.

Метою статті є аналіз мовної соціалізації в контексті вивчення іноземних мов.

Завдання: розкрити сутнісну характеристику поняття «мовна соціалізація», виокремити ключові аспекти та обґрунтувати труднощі мовної соціалізації в контексті вивчення іноземних мов.

МЕТОДОЛОГІЯ ДОСЛІДЖЕННЯ

Для досягнення поставленої мети та завдань застосовувалися методи аналізу наукових джерел, порівняння, узагальнення, а також синтезу для уточнення змісту поняття «мовна соціалізація».

ОСНОВНА ЧАСТИНА

Перш ніж розкрити сутність поняття «мовна соціалізація», звернемося до терміну «соціалізація». У ранніх визначеннях категорії «соціалізація» закордонні та вітчизняні вчені акцентували увагу на пасивній ролі особистості в процесі соціалізації – вона лише засвоює, відображає вплив навколишнього середовища. Однак більшість сучасних дослідників підкреслюють суттєву роль активності самої людини у цьому процесі, зазначаючи, що сутність соціалізації полягає у засвоєнні індивідом соціального досвіду, але розуміння змісту цього досвіду, його структури, засобів і порядку засвоєння істотно відрізняються (Лещук, 2011).

Це дає можливість стверджувати, що в ході соціалізації індивід не просто адаптується до середовища, засвоює існуючі в ньому соціальні ролі й ідентичності, а вчиться встановлювати та підтримувати стосунки з іншими людьми, виконувати різні соціальні ролі. Людина є творцем свого соціального світу, вона не просто засвоює соціальний досвід, а й перетворює його у власні цінності, переконання, орієнтації, в тому числі, завдяки комунікативній компетентності. А. Корягіна зазначає, що «соціалізація – це процес формування особистості в певних соціальних умовах, процес засвоєння людиною соціального досвіду, в ході якого людина перетворює соціальний досвід у власні цінності та орієнтації, вибірково вводить до своєї системи поведінки ті норми та шаблони поведінки, що є прийняті в суспільстві чи групі» (Корягіна, 2012).

Зародившись у дискусіях, розпочатих у 1960-х роках навколо лінгвістичної компетентності, дослідження мовної соціалізації беруть свій початок у галузі етнографії комунікації й інтеракційної соціолінгвістики, де мовні практики дітей є об'єктом особливої уваги (Lambert, 2021). Процес засвоєння мови індивідом був спочатку позначений терміном «мовленнева соціалізація» («speech socialization») (Hymes, 1961), а вже згодом з'явилась дефініція «мовна соціалізація» («language socialization») (Ochs & Schieffelin, 1984).

Наукове дослідження мовної соціалізації – це науковий підхід, розроблений Д. Гаймсом, який вивчав засвоєння дітьми мови, її форми та функції. Д. Гаймс розглядає соціалізаційні виміри мовних практик у різних мовних спільнотах, стверджуючи, що засвоєння мови завжди культурно сконструйоване та визначене нормами, віруваннями й ідеологіями тієї чи іншої спільноти (Hymes, 1961). Д. Гаймс вважає, що засвоєння мови залежить від розвитку комунікативної компетентності, сигналізуючи таким чином про вихід за межі точки зору Н. Хомського (Chomsky, 1965), який, досліджуючи лише граматичні правила, не брав до уваги особливості соціальних структур та культурні цінності оточення дитини, які впливають на вивчення нею мови.

Для прихильників соціокультурного підходу, запропонованого Д. Гаймсом, володіння мовою залежить не лише від лексики, семантичної складності чи синтаксичної майстерності, а й від того, як людина вчиться використовувати мову в контексті для виконання соціальних завдань. Для Гаймса комунікативна компетентність розвивається, перш за все, через соціальну взаємодію: «... нормальна дитина набуває знань про речення не лише як про граматичні конструкції, але й як про такі, що відповідні певній ситуації чи умовам. Дитина набуває компетентності щодо того, коли говорити, коли ні, про що говорити, з ким, коли, де, яким чином. Одним словом, стає здатною виконувати репертуар мовленневих дій, брати участь у мовленневих подіях, а також оцінювати їх виконання іншими» (Hymes, 1961, 276–277).

Виходячи із вище сказаного, мовна соціалізація є концептом, спрямованим на опис інтерактивного процесу, за допомогою якого дитина розвиває свою комунікативну компетентність, поступово інтегруючись у спільноту, в якій вона росте. Процес оволодіння мовою будується в соціальній взаємодії, і дитина розвиває свою мовну компетентність, стикаючись із реакціями інших членів своєї спільноти (їхніми проханнями про роз'яснення, їх нерозумінням або їхньою байдужістю, їхньою негативною реакцією) і коригуючи таким чином свою

комунікацію (Ochs & Schieffelin, 1984). Пізніше концепція мовної соціалізації була розширена для опису «другої мовної соціалізації» («la socialisation dans une langue seconde» – SLS), тобто соціалізації при вивченні нерідної, іноземної мови (Roberts, Grandcolas & Arditty, 1999). Як модель навчання, SLS зацікавлена в опосередкованому розвитку соціокультурних знань через другу мову як під час певних послідовностей взаємодії, так і через процес соціалізації: з часом учень бере участь у соціальних взаємодіях своєї нової спільноти, поступово знайомиться з її дискурсами, цінностями та інтерпретаціями. Мовна соціалізація виходить за межі когнітивного вивчення соціальних контекстів, передбачаючи насамперед процес формування приналежності до нової спільноти. Особливо важливим це стає при вивченні іноземної мови як інструменту входження в новий соціокультурний простір (Dressen-Hammouda, 2021). Таким чином, мовна соціалізація при вивченні другої мови передбачає розпізнавання та використання нових мовних сигналів, інтерпретацію прагматичних сигналів, які часто відрізняються від першої мови, а також встановлення зв'язків із проблемами та функціями нових соціокультурних ситуацій.

У вітчизняному науковому просторі поширеною є думка, що мовна соціалізація має: забезпечувати високу комунікативну функціональність людини в умовах, коли необхідний пошук раціональних схем співвідношення між стрімким розвитком знань, комунікативних технологій та здатністю людини їх творчо засвоїти; щоб людина, формуючись як представник етноспільноти, усвідомлювала реалії глобалізованого світу, була здатна жити та діяти в ньому; утвердити на суспільному та індивідуальному рівнях розуміння людини як найвищої цінності; сприяти виробленню в індивіда здатності до свідомого й ефективного функціонування в суспільстві. У цьому контексті мовна соціалізація набуває неабиякого значення, адже під час цього процесу відбувається не лише формування мовних навичок, а й світоглядних позицій та орієнтирів на соціокультурній основі; засвоюються та осмислюються наукові та культурні здобутки минулого та сучасного, відображені передусім мовними засобами (Тарабанова, 2016).

Мовна соціалізація в контексті вивчення іноземних мов є складним і багатогранним процесом, який включає засвоєння не лише лінгвістичних знань, але й культурних та соціальних норм, що регулюють використання мови у різних контекстах. Серед ключових аспектів мовної соціалізації в процесі вивчення іноземних мов можемо виокремити такі:

1. Засвоєння мовних норм і правил. Мовна соціалізація включає не лише вивчення граматики та лексики, але й розуміння того, як мова функціонує в реальному житті. Це означає, що слід навчитися використовувати мову відповідно до соціальних норм, таких як: ввічливість, формальність або неформальність, які можуть змінюватися залежно від контексту і культурних особливостей середовища.

2. Розвиток комунікативної компетенції. Важливою частиною мовної соціалізації є розвиток комунікативної компетенції, що включає здатність індивіда ефективно спілкуватися в різних соціальних ситуаціях. Це означає, що учні вчаться не тільки розуміти й висловлювати думки, але й робити це відповідно до соціальних очікувань та норм іншомовного середовища.

3. Інтеграція соціокультурного контексту. Мовна соціалізація неможлива без інтеграції соціокультурного контексту. Кожна мова тісно пов'язана з культурою, в якій вона функціонує, тому вивчення мови включає знайомство з культурними традиціями, звичаями, нормами поведінки та світоглядом її носіїв. Це допомагає уникнути культурних непорозумінь і сприяє більш глибокому розумінню мови.

4. Мовна практика в реальних ситуаціях. Один з ключових аспектів мовної соціалізації – це практичне використання мови в реальних життєвих ситуаціях, що досягається через участь у мовних клубах, спілкування з носіями мови, перегляд фільмів і телепередач, читання художньої та навчальної літератури, інші форми взаємодії, які допомагають учням застосовувати знання на практиці.

5. Роль соціальних взаємодій. Соціальні взаємодії з носіями мови або іншими учнями є важливим елементом мовної соціалізації. Вони дозволяють учникам не тільки практикувати мовні навички, але й вивчати соціальні сигнали та поведінкові патерни, що є невід'ємною частиною комунікації.

6. Формування мовної ідентичності. В процесі мовної соціалізації учні починають формувати власну мовну ідентичність, яка включає усвідомлення своєї ролі в іншомовному середовищі. Це може вплинути на їхню здатність інтегруватися в іншомовне суспільство та сприймати себе як частину глобальної спільноти.

Мовна соціалізація є складним процесом, який може супроводжуватися рядом труднощів, особливо при вивченні іноземної мови. Ось кілька основних труднощів, з якими можуть стикатися люди в процесі мовної соціалізації:

1. Культурні бар'єри проявляються через культурні відмінності у розумінні та адаптації до культурних норм і цінностей іншої мовної спільноти, неправильне інтерпретування жестів і невербальних сигналів.

2. Психологічні бар'єри – страх перед помилками, почуття невпевненості у власних знаннях або страх бути незрозумілим можуть викликати тривогу і знижувати мотивацію до використання нової мови у повсякденному житті.

3. Лінгвістичні труднощі – відмінності в граматиці та синтаксисі (порядок слів у реченні, використання часів, відмінювання тощо) можуть бути дуже різними в різних мовах), лексичні труднощі (слова в іноземній мові можуть мати кілька значень або відтінків значень, які важко одразу опанувати).

4. Соціальні бар'єри, серед яких відсутність мовного середовища та соціальна ізоляція, можуть заважати ефективній соціалізації.

5. Труднощі асиміляції соціальних норм (вивчення прихованих соціальних контекстів, зміни у власній ідентичності).

6. Часові та ресурсні обмеження: недостатній час для занурення в мовне середовище й обмежений доступ до навчальних матеріалів можуть суттєво уповільнити процес мовної соціалізації.

Отже, мовна соціалізація в процесі вивчення іноземних мов є не просто вивченням лінгвістичних аспектів, але й глибоким зануренням у соціальні, культурні та комунікативні контексти, які роблять мову живою та дієвою в реальному світі.

ВИСНОВКИ

Можемо підсумувати, що актуальність мовної соціалізації при вивченні іноземних мов є надзвичайно важливою з кількох причин. Насамперед, мовна соціалізація забезпечує глибше розуміння того, як мова використовується у реальних життєвих ситуаціях. Вивчаючи мову в контексті соціальної взаємодії, учні краще засвоюють правила мовлення, культуру та специфічні мовні особливості, які важко відтворити в штучно створених умовах, тобто, навчання стає контекстуальним. Під час соціалізації у мовному середовищі, учні не тільки вчать правильно висловлювати свої думки, але й розуміти культурні норми, звичаї та цінності, які впливають на комунікацію. Мовна соціалізація відкриває можливості для аутентичної практики мови в реальних умовах, що включає спілкування з носіями мови, участь у культурних заходах та інтеграцію в мовне середовище. Через мовну соціалізацію учні здобувають навички міжкультурного спілкування, що важливо в глобалізованому світі. Це допомагає їм адаптуватися до різних культурних контекстів, уникати міжкультурних конфліктів та ефективніше співпрацювати з представниками інших культур. Взаємодія з мовним середовищем підвищує мотивацію до вивчення мови, учні бачать практичну користь від своїх знань, що стимулює їх до подальшого вдосконалення мовних навичок.

Таким чином, мовна соціалізація є ключовим елементом при вивченні іноземних мов, оскільки забезпечує не лише лінгвістичну компетенцію, але й соціокультурну грамотність та практичні навички, необхідні для ефективної комунікації.

ПЕРСПЕКТИВИ ПОДАЛЬШИХ ДОСЛІДЖЕНЬ

Перспективними напрямками для майбутніх досліджень мовної соціалізації можуть стати:

1. **Вивчення мовної соціалізації в умовах глобалізації.** Глобалізація призводить до зростання міжкультурних контактів і змішування мовних середовищ. Дослідження можуть зосередитися на тому, як глобалізація впливає на процеси мовної соціалізації, як нові мовні та культурні норми інтегруються в різні соціальні контексти, і як це впливає на мовну ідентичність та соціальну інтеграцію.

2. **Мовна соціалізація у цифрову епоху.** Слід вивчати, як нові медіа платформи формують мовні практики, взаємодію та ідентичності, а також як діти адаптуються до нових форм комунікації в онлайн-середовищі.

3. **Мовна соціалізація в умовах багатомовності та мультикультуралізму.** Важливо дослідити, як мовна соціалізація проходить в умовах співіснування кількох мов і культур. Це включає дослідження впливу мовних і культурних контактів на розвиток мовних навичок, культурної ідентичності та соціальної інтеграції.

4. **Індивідуальні та групові відмінності у процесі мовної соціалізації:** як різні індивідуальні фактори (вік, стать, соціальний статус, когнітивні особливості) та групові фактори (сімейне середовище, освітні заклади, соціальні мережі) впливають на процес мовної соціалізації індивіда.

5. **Мовна соціалізація в контексті соціальних змін:** дослідження того, як соціальні та політичні зміни (міграція, конфлікти або зміни в мовній політиці), впливають на процеси мовної соціалізації, а також дослідження впливу соціальних трансформацій на мовні практики й ідентичність.

6. **Методологічні інновації у вивченні мовної соціалізації,** зокрема, використання інноваційних технологій для збору даних (наприклад, аналіз баз даних з соціальних медіа, відеоаналітика), що дозволяє краще розуміти мовні практики в реальних умовах.

Окреслені перспективи відкривають нові можливості для поглибленого розуміння того, як мова функціонує в суспільстві та як соціальні та культурні контексти формують мовні практики і ідентичності.

ЛІТЕРАТУРА

Ашиток, Н.І. (2014). Мовна соціалізація дітей з особливостями психофізичного розвитку в умовах інформаційного суспільства. *Молодь і ринок*, 4(111), 17–21. http://www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?I21DBN=LINK&P21DBN=UJRN&Z21ID=&S21REF=10&S21CNR=20&S21STN=1&S21FMT=ASP_meta&C21COM=S&2_S21P03=FILE=&2_S21STR=Mir_2014_4_6

Біляєв, О.М., Вашуленко, М.С., Плахотник, В.М. (1994). Концепція мовної освіти в Україні. *Рідна школа*, 9, 71–73.

Корягіна, А.Ю. (2012). Мова як відображення процесу соціалізації людини. *Культура народів Причорномор'я*, 226, 77–79. <http://dspace.nbuv.gov.ua/bitstream/handle/123456789/56036/22-Koriagina.pdf?sequence=1>

Лещук, Г.В. (2011). Соціалізація особистості як соціально-педагогічне явище. *Науковий вісник Ужгородського університету. Серія: Педагогіка. Соціальна робота*, 20, 71–73. <https://dspace.uzhnu.edu.ua/jspui/handle/lib/5500>

Тарабанова, Я. (2016). Мовленнєва соціалізація учнів на уроках української мови. *Таврійський вісник освіти*, 2 (54), 153–160. http://irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?C21COM=2&I21DBN=UJRN&P21DBN=UJRN&IMAGE_FILE_DOWNLOAD=1&Image_file_name=PDF/Tvo_2016_2_27.pdf

Chomsky, N. (1965). *Aspects of the Theory of Syntax*. Cambridge, MA: MIT Press.

Dressen-Hammouda, D. (2018). *La socialisation langagière: un cadre pour l'émergence concomitante de la compétence langagière et la spécialisation universitaire*. <https://uca.hal.science/hal-01900838v1/document>

HEATH, S:B. (1983). *Ways with words: language, life and work in communities and classrooms*. Publisher, cambridge university press: length.

Hymes, D. (1961). Functions of Speech: An Evolutionary Approach. *Anthropology and Education*. Philadelphia: University of Pennsylvania Press, 55–83.

Lambert, P. (2021). Socialisation langagière. *Langage et société*, 311–314.

Roberts, C., Grandcolas, B., Arditty, J. (1999). Acquisition des langues ou socialisation dans et par le discours? Pour une redéfinition du domaine de recherche sur l'acquisition des langues étrangères. *Langages*, 134.

Schieffelin, B., Ochs, E. (1984). Language acquisition and socialization: Three developmental stories and their implications. *Culture Theory: Essays on Mind, Self and Emotion*. Cambridge University Press, 276–320.

Holmes, J.I. (1989). When Talk Isn't Cheap: Language and Political Economy. *American Ethnologist*, 16 (2), 248–267.

LANGUAGE SOCIALIZATION OF THE PERSONALITY IN THE CONTEXT OF LEARNING FOREIGN LANGUAGES

Halyna LESHCHUK, PhD in pedagogical sciences, Associate Professor, Department of Social Work and Management of Socio-Cultural Activities, Ternopil National Volodymyr Hnatyuk Pedagogical University, Ternopil, Ukraine; h.v.leshchuk@gmail.com

Abstract. *The article examines the concept of language socialization in the context of learning foreign languages. The essential characteristics of the concept of “language socialization” have been revealed, the evolution of the development of the definition and approaches to it in foreign and domestic science have been traced, in particular, it has been clarified that the process of language acquisition by an individual was initially designated by the term “speech socialization”, and later the definition “language socialization” (“language socialization”) appeared. The revealed understanding of language socialization within the framework of the scientific approach developed by D. Hymes, which examines the socialization dimensions of language practices in different language communities, asserting that language acquisition is always culturally constructed and determined by the norms, beliefs, and ideologies of one or another community. It is noted that language socialization goes beyond the cognitive study of social contexts, providing first of all the process of forming belonging to a new community. This becomes especially important when learning a foreign language as a tool for entering a new socio-cultural space. Key aspects of language socialization during foreign language learning are outlined: assimilation of language norms and rules, development of communicative competence, integration of the sociocultural context, language practice in real situations, the role of social interactions, and the formation of linguistic identity. The difficulties of language socialization: cultural barriers, psychological barriers (fear of making mistakes, feeling insecure in one's own knowledge or fear of being misunderstood), linguistic difficulties (differences in grammar and syntax) and lexical difficulties, social barriers (lack of a language environment and social isolation, can hinder effective socialization), difficulties in assimilating social norms (studying hidden social contexts, changes in one's own identity), time and resource limitations are characterized. Prospective directions for future studies of language socialization are outlined, in particular: the study of language socialization in the context of globalization, language socialization in the digital age, language socialization in the conditions of multilingualism and multiculturalism, individual and group differences in the process of language socialization, language socialization in the context of social changes, methodological innovations in the study of language socialization.*

Key words: *socialization, language socialization, sociolinguistics, foreign languages, foreign language learning.*

References

Ashytok, N.I. (2014). Linguistic socialization of children with the peculiarities of psychophysical development in the conditions of the information society. *Youth and the market*, 4(111), 17–21. http://www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?I21DBN=

LINK&P21DBN=UJRN&Z21ID=&S21REF=10&S21CNR=20&S21STN=1&S21FMT=ASP_meta&C21COM=S&2_S21P03=FILA=&2_S21STR=Mir_2014_4_6. [in Ukrainian].

Biliaiev, O.M., Vashulenko, M.S., Plakhotnyk, V.M. (1994). The concept of language education in Ukraine. *Native school*, 9, 71–73. [in Ukrainian].

Koriahina, A.Iu. (2012). Language as a reflection of the process of human socialization. *Culture of the peoples of the Black Sea region*, 226, 77–79. <http://dspace.nbuv.gov.ua/bitstream/handle/123456789/56036/22-Koriagina.pdf?sequence=1>. [in Ukrainian].

Leshchuk, H.V. (2011). Socialization of personality as a socio-pedagogical phenomenon. *Scientific Bulletin of Uzhhorod University. Series: Pedagogy. Social work*, 20, 71–73. <https://dspace.uzhnu.edu.ua/jspui/handle/lib/5500>. [in Ukrainian].

Tarabanova, Ya. (2016). Speech socialization of students in Ukrainian language lessons. *Tavriya's herald of education*, 2 (54), 153–160. http://irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?C21COM=2&I21DBN=UJRN&P21DBN=UJRN&IMAGE_FILE_DOWNLOAD=1&Image_file_name=PDF/Tvo_2016_2_27.pdf. [in Ukrainian].

Chomsky, N. (1965). *Aspects of the Theory of Syntax*. Cambridge, MA: MIT Press.

Dressen-Hammouda, D. (2018). *La socialisation langagière: un cadre pour l'émergence concomitante de la compétence langagière et la spécialisation universitaire*. <https://uca.hal.science/hal-01900838v1/document>

HEATH, S:B. (1983). *Ways With Words: Language, Life And Work In Communities And Classrooms*. Publisher, cambridge university press: length.

Hymes, D. (1961). Functions of Speech: An Evolutionary Approach. *Anthropology and Education*. Philadelphia: University of Pennsylvania Press, 55–83.

Lambert, P. (2021). Socialisation langagière. *Langage et société*, 311–314.

Roberts, C., Grandcolas, B., Arditty, J. (1999). Acquisition des langues ou socialisation dans et par le discours? Pour une redéfinition du domaine de recherche sur l'acquisition des langues étrangères. *Langages*, 134.

Schieffelin, B., Ochs, E. (1984). Language acquisition and socialization: Three developmental stories and their implications. *Culture Theory: Essays on Mind, Self and Emotion*. Cambridge University Press, 276–320.

Holmes, J.I. (1989). When Talk Isn't Cheap: Language and Political Economy. *American Ethnologist*, 16(2), 248–267.

Article history:

Received: August 30, 2024;

1st Revision: September 15, 2024;

Accepted: September 30, 2024.